

Rett og urett

Spalten omhandler juridiske forhold av betydning for leger. Ideer og innlegg sendes tidsskriftet@legeforeningen.no

Gave fra pasient til lege

Pasienter vil ofte gi uttrykk for takknemlighet overfor sin lege ved å gi en gave. Dette kan skape vanskelige bindinger og være i strid med helsepersonellovens forbud mot gaver i tjenesten. Når kan slike gaver likevel aksepteres?

En lege hadde mottatt 1 000 kroner som gave fra en pasient i forbindelse med sin 50-årsdag. Pasienten hadde gått hos legen i 15 år. Legen hadde forsøkt å takke nei, men pasienten insisterte. Legen følte det vanskelig å nekte å ta imot gaven og bad derfor Legeforeningen å vurdere om det å ta imot gaven var i strid med gaveforbudet i helsepersonelloven (1).

Helsepersonellovens bestemmelse om forbud mot gaver i tjenesten, er slik:

§ 9. Forbud mot gaver m.v. i tjenesten
Helsepersonell må verken på egne eller andres vegne motta gave, provisjon, tjeneste eller annen ytelse som er egnet til å påvirke helsepersonells tjenestlige handlinger på en utilbørlig måte.

Helsepersonell må heller ikke motta fra pasient gave, provisjon, tjeneste eller annen ytelse som har mer enn en ubetydelig verdi.

Departementet kan i forskrift gi nærmere bestemmelser om hvilke ytelser som er omfattet av første og annet ledd.

Det stilles altså opp et forbud mot gaver på bakgrunn av to ulike vurderingstemaer. Det første knytter seg til om gaven – uansett verdi – er «egnet» til å påvirke yrkesutøvelsen på en «utilbørlig måte». I andre ledd gis et absolutt forbud mot gaver over en «ikke ubetydelig verdi».

Pasienten i det aktuelle tilfellet har en psykiatrisk sykdom, men hadde på gavetidspunktet ingen vrangforestillinger eller andre psykotiske symptomer. Det at pasienten har en psykiatrisk sykdom, skjerper kravene til legens varsomhet mot å ta imot gaver eller andre ytelser. Legen skrev til Legeforeningen at det ikke var forhold knyttet til behandlingen av pasienten som kunne medføre at pasienten skulle kunne få en annen oppfølging eller ytelser som følge av gaven.

Det at gaven ble gitt i anledning legens 50-årsdag, er i seg selv noe som taler mot at forbudet hindrer legen å ta imot gaven. En gave gitt mer tilfeldig ville i større grad reise spørsmål ved motivene både hos giver og mottaker. I dette tilfellet hadde legen dessuten forsøkt å takke nei, men uten at pasienten aksepterte dette. Det at legen tok kontakt med Legeforeningen, er også i seg selv et moment som taler mot at gaven er egnet til å påvirke legens yrkesutøvelse på en utilbørlig måte.

I annet ledd av bestemmelsen gis det et absolutt forbud mot å motta gaver over en ikke ubetydelig verdi. Dette beløpet vil kunne endre seg over tid, og lovens ordlyd må tolkes ut fra forholdene på gavetidspunktet. I lovens forarbeider er det antydning en grense på ca. 1 000 kroner i 1998-verdi. Etter Legeforeningens syn rammes derfor heller ikke gaven av dette forbudet.

Legeforeningen kom derfor frem til at forbudet mot gaver i helsepersonellovens § 9, første ledd ikke rammes gaven legen hadde mottatt fra pasienten i anledning legens 50-årsdag.

Lars Duvaland

Den norske lægeforening
Postboks 1152 Sentrum
0107 Oslo

Litteratur

1. Befring AK, Ohnstad B. Helsepersonelloven med kommentarer. 2. utg. Bergen: Fagbokforlaget, 2001: 74.

Utposten – blad for allmenn- og samfunnsmedisin feirer 30 års jubileum!

I 30 år har primærleger fra hele landet produsert åtte utgaver av Utposten på dugnad. Det er vi stolte av!

Målettingen med bladet er å publisere stoff som er «enerts» leger som jobber utenfor sykehusenes stryges murer. Vi vil formidle refleksjoner og erfaringer som angår oss alle med et ikke vitenskapelig medisinsk blad. Vi har f.eks. hatt artikler om legerkarriere og hva som kreves av legen for å ta del i slik virksomhet. Drift av allmennlegepraksis, klagesaker og data-journaler er andre temaer vi har hatt nyttige artikler om. Vi har også klinkt stoff med kasustikker, og ikke minst mange artikler om det allmennmedisinske laget som sådan.

Vi erfarer at Utposten ikke er kjent blant alle leger, og håper at vi ikke har vært flinke nok i markedsføringen. Derfor foreslår vi med dette at du unner deg et årsabonnement på Utposten!

Ta kontakt med vårt sekretariat ved Tove Rutte, eller send inn slippen til høyre.

UTPOSTEN *blad for allmenn- og samfunnsmedisin*

Sjøbergvn. 32 – 2050 Jessheim
tel: 63 97 32 22 – fax 63 97 16 25
e-post: rmtove@online.no

Unn deg et eget eksemplar av UTPOSTEN. Det koster kr. 375,- pr år!

Jeg ønsker å abonnere på UTPOSTEN:

NAVN .....

ADRESSE .....

POSTSTED .....